

MERCABARNA

UNA GESTIÓ DE RECOLLIDA DE RESIDUS, SELEC- TIVA PERÒ A "L'ENGRÒS", REFERENT A TOT EL MÓN

Amb una superfície de 500.000 m² edificats, 800 empreses i més de 8.000 treballadors directes, la Unitat Alimentària de Mercabarna, des d'on s'abasteix els principals mercats de Barcelona, és una de les més importants d'Europa. Per aquest immens mercat d'abastaments passa cada any més d'un milió de tones de mercaderies, de les quals, un 2,5 % acaba sent residus. És a dir, un total de 25.000 tones de restes de caixes de fusta, cartró i plàstics diversos, juntament amb les restes d'allò que contenen: fruita, verdura, peix, flors trencades... Una gran quantitat de residus potencialment reciclables, però que, per manca d'una adequada recollida selectiva, acabava augmentant els problemes mediambientals de la Ciutat Comtal. Gràcies a un dinàmic procés d'innovació, Mercabarna ha engegat un sistema de gestió dels seus residus comercials amb el qual ja en recicla fins a un 75 %. Una innovació més conceptual que tecnològica, basada en haver sabut idear noves —però senzilles— solucions tècniques i aconseguir-hi el compromís de tots els actors socials implicats. En definitiva, una gestió de recollida de residus innovadora, selectiva, però "a l'engròs", que ja vénen a estudiar des dels principals mercats d'abastaments de tot el món.

MERCABARNA

www.mercabarna.es

Adreça: c/ Major, 76. Centre Directiu, 5a planta 08040 Barcelona

Tel: 935 563 000

EL REPTE: per què innovar

Lluís Alberich, director industrial i de serveis de Mercabarna

“Com encara passa en la resta de mercats d’aquest tipus, abans els residus eren llançats sense gaire miraments en grans contenidors oberts, com els de les obres, repartits per les nostres instal·lacions”, explica Lluís Alberich, director industrial i de serveis de Mercabarna. En ser molt difícils de vigilar, molts desaprensius aprofitaven per a llançar-hi les seves deixalles particulars, des de matalassos a televisors vells, convertint Mercabarna en un petit abocador incontrolat. A més, als residus lògics de totes les operacions internes calia sumar el tràfic dels milers de vehicles dels minoristes que venien a comprar i aprofitaven per a desfer-se dels seus propis residus. Com a resultat, al final de la jornada, milers de restes de caixes trencades i dels diferents productes que contenien embrutaven el terra pertot arreu i calia recollir-los amb pales i màquines excavadores. Unes operacions que impossibilitaven pràcticament qualsevol tasca de reciclatge, i que resultaven econòmicament molt costoses.

Certament, allò era insostenible per més temps i, a més, calia adequar-se a les noves normatives, com ara la Llei reguladora de residus de Catalunya 6/93 i la Llei d'envasos —estatal— (LERE), que obliguen els municipis, les indústries i els circuits de distribució a reduir els residus i a fer-ne recollida selectiva, a fi i efecte d'aprofitar-los al màxim i de prevenir l'impacte ambiental que ocasionen.

“Així que, l'any 2002, vam decidir canviar tot allò i vam iniciar un estudi a escala internacional per saber què estaven fent els principals mercats d'abastament d'Europa”, assenyala Lluís Alberich. “El que ens va semblar més avançat vas ser el de París, però no acabava de convèncer-nos, perquè hi seguïen apilant totes les escombraries a terra. De manera que ens vam adonar que, si volíem millorar les coses, havíem d'innovar per nosaltres mateixos.”

EL PROCÉS: innovació tecnològica i pacte social

Després d'aquest estudi comparatiu previ, la direcció i els tècnics de Mercabarna, en col·laboració amb el Departament de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona, van començar a idear plegats tot el nou sistema de gestió d'aquests residus comercials.

En el vessant tècnic, es va començar per reemplaçar tots els contenidors oberts per contenidors de recollida selectiva, dissenyats específicament per a cada mena de residu, i que van ser instal·lats només en punts estratègics. També es va planificar la recollida selectiva dels residus dels diversos restaurants, comerços i oficines, que, amb més de 22.000 visitants al dia, conformen la petita ciutat que és Mercabarna.

Un aspecte clau va ser el disseny d'un Punt Verd en el qual se centralitzaria la recollida de totes aquestes escombraries ja clas-

sificades per al seu reciclatge i, sobretot, on tots els minoristes de fruita i verdura haurien de dur els seus camions i camionetes per a dipositar de manera ordenada els seus residus.

En un clar exemple d'innovació oberta, els tècnics municipals van saber, primer detectar, i després, treballar conjuntament amb les dues empreses que els ajudarien a fer realitat les solucions tecnològiques del Punt Verd, i amb les quals es concretaria el procés de compra pública. L'enginyeria Greccat de Barcelona, especialitzada en temes mediambientals, es va encarregar del projecte constructiu. L'empresa d'Olot Masias Recycling, una antiga firma del sector tèxtil, que ha sabut reconvertir-se en clau d'innovació, es va encarregar de dissenyar la cinta transportadora per als diferents tipus de caixes. Per al sistema de tubs que canalitzarien la recollida i la compressió pneumàtica dels residus orgànics es va treballar amb l'empresa fina Taifun, l'única a escala internacional que tenia alguna experiència en aquesta mena d'instal·lacions, però a la qual va caldre delimitar molt bé què es volia, perquè, com en tota innovació, mai no se n'havia desenvolupat cap amb les mateixes especificacions.

Paral·lelament, va caldre realitzar un bon estudi tècnic previ, perquè, amb un tràfic de 15.000 vehicles diaris, calia aplicar molt bé la *teoria de les cues* per evitar que es pogués formar un embús colossal en les hores punta. D'aquesta manera, al Punt Verd es van posar en funcionament 10 punts de descàrrega, pels quals poden arribar a passar fins a 200 vehicles per hora, i on es recullen d'una manera ràpida i sistemàtica milers de tones de residus que ara poden ser aprofitats eficientment com a paper i plàstic reciclats, o bé com a adob, després de passar per la planta de compostatge.

Però segons apunta Alberich: “Totes aquestes solucions tecnològiques no haurien servit de res sense la implicació de totes les empreses, els treballadors i els usuaris de les instal·lacions de Mercabarna”.

Per això, i pel que fa a l'**aspecte social**, es va subscriure un pacte cívic amb totes les empreses i els usuaris de les instal·lacions de Mercabarna i es va encarregar al Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA), una associació ecologista i científica sense

finalitat lucrativa, amb el seu equip de voluntaris, la campanya de comunicació per a informar tots els actors implicats sobre com havien de fer la recollida selectiva dels seus respectius residus i dur-los als contenidors establerts. “És veritat que hi ha una gran rotació de personal a Mercabarna, però, com ara hi ha una cultura de recollida selectiva, tots els treballadors que hi arriben s’adapten de seguida, perquè veuen que tothom ja la fa”, afirma Lluís Alberich.

Tot aquest procés d’innovació es va dur a terme en poc més de sis mesos.

CONCLUSIONS: la rendibilitat d’innovar

Per al director industrial i de serveis de Mercabarna, els resultats d’aquest projecte són tan positius que demostren clarament la rendibilitat d’innovar: “amb una inversió relativament baixa, uns tres milions d’euros, hem aconseguit grans beneficis per a Mercabarna, tant per una valorització molt elevada dels seus residus —del 75 %— com per la imatge de neteja de la Unitat Alimentària”.

Una bona prova d’això és que el nou sistema de residus de Mercabarna és un referent a escala internacional, segons destaca Lluís Alberich, “pràcticament totes les setmanes, els responsables d’altres grans mercats del món o d’altres centres vénen a aprendre’n”.

“Un aspecte fonamental d’aquest projecte”, hi afegeix, “és que hem aconseguit dinamitzar les empreses locals i orientar-les al sector del medi ambient pel fet d’haver-los encarregat solucions en aquest sentit. Tot un model de gestió d’aquests processos molt exportable i que els pot permetre d’obrir noves línies de negoci.”

“De fet, l'experiència ha estat tan positiva que l'any que ve hem de renovar la contracta i estem pensant en noves solucions, de manera que la innovació no s'aturi aquí”, conclou.

IDEES FORÇA

- L'any 2002, la Unitat Alimentària de Mercabarna, una de les més importants d'Europa, va decidir millorar el procés de recollida selectiva dels seus residus comercials per adaptar-se a la nova normativa en qüestions mediambientals.
- Després d'estudiar els seus homòlegs europeus, es va constatar que per trobar la solució més adient s'hauria de fer un procés d'innovació propi: els tècnics de Mercabarna van treballar conjuntament amb diverses empreses catalanes i internacionals per desenvolupar els nous processos tecnològics i es va arribar a un consens amb tots els agents socials implicats perquè els expressin correctament.
- Des d'aleshores, Mercabarna ja recicla fins a un 75 % dels seus residus gràcies a aquest procés d'innovació, més conceptual que tecnològic, basat en haver sabut idear noves —però senzilles— solucions tècniques i aconseguir-hi el compromís de totes les empreses i treballadors implicats. Un innovador sistema que ja vénen a estudiar des dels principals mercats d'abastaments de tot el món.